

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VIII. Expenduntur quæ à D. Petro Marca in favorem Regum Decretis
Ecclesiasticis adversantium proferuntur cap. 10. 11. 12. & 18. lib. 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

CAPUT VIII.

Expenduntur quæ à D. Petro de Marca in favorem Regum Decretis Ecclesiasticis adversantium proferuntur capp. 10. 11. 12. & 18. lib. 4.

1. **Q**uamvis injuriam ferre plerumque laudabile sit, præcipuè cum ab iis infertur, quibus aliàs parere tenentur; Eam tamen licet amovere, dummodò institutam à Deo, atque à legibus, viam sequaris. Est autem ea prima lex, ut nemo in propria causa Judex sit, nemo propriam ulciscatur injuriam; maximè ubi superior ejus, qui damnum intulit, adiri potest, ac jus dicere non recusat: Hanc equidem legem ad unguem servatam volunt in Gallia sæculares Judices, in iis causis, quæ apud ipsos judicandæ sunt, & ab ea, si quis ex Clero vel tantillum recesserit, appellationes ab abusu ac multæ intentantur. Quid ni ergo Judicibus Ecclesiasticis eadem regulâ uti licebit. Quia scilicet ad Regem, ut in temporalibus, ita & in Ecclesiasticis devolvere supremam autoritatem enitentur Aulici; Idque per gradus, & ordine quodam, ne injustitia tam citò deprehendatur.

2. Dominus de Marca lib. 4. cap. 10. refert litteras Philippi IV. Francorum Regis (cujus, ut jam notavimus, exemplum in rebus Ecclesiasticis, à tempore præsertim diffidii cum Bonifacio VIII. suspectæ autoritatis est) quibus litteris datis anno 1312. continetur Regem requisivisse Episcopum Santonensem, ut abstinere ab exigendis Decimis de rebus, de quibus præstari non consueverant, & inductum novum decimandi modum corrigeret: cujus spondisse, si jus ad hoc habere crederet, se cum deliberatione sui consilii provisurum, prout, servatâ pace, & salute Ecclesiæ, & Patriæ, faciendum foret: mandasse autem Bailliaco, seu Senescallo Santonensi, ut, si Episcopus quod requirebatur, implere recusaret, aut nimium differret, bona ejus temporalia sequestrarentur, & ad manum Regiam tenerentur. Æquius fuisset, ut Episcopi Santonensis injusta exactio Me-
tropo-

tropolitani fuisset autoritate compressa; præsertim cum, ut fatetur Marca §. 3. Decimarum cognitio, ex ipsiusmet Philippi IV. declaratione, pertineret ad Iudices Ecclesiasticos. Sed vera, inquit §. 4. ratio, ob quam Philippus negotium istud sibi vendicat, è scandalo petitur. Frustra vero §. 5. autoritate S. Leonis, Anastasii, & alterius Leonis Episcopi Santonensis probare nititur, Principum esse, scandala compefcere. Id enim verum est in rebus Ecclesiasticis, dum ob improborum potentiam, & proterviam, Ecclesia hæreses, schismata, vel alia scandala sistere non potest, Regumque opem implorat, vel dum sine periculo seditionis, homicidiorum, aliorumve malorum remedium ab Ecclesia expectari non potest, quod periculum tunc aberat, & tam raro contingit, ut hinc regula constitui non possit.

3. Rescriptis Regiis consultum semper fuisse libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ affirmat idem Marca §. 6. Illud ita factum *semper*, probat hic libellis Comitiorum Turonensium anni 1493. Recentiora sunt illa monumenta, quam ut inde ostendi possit idem fuisse factum *semper*. Non negamus certè postremis his sæculis, Regni illius Ordines, etiam Clerum, Regiam autoritatem invocasse contra Romanum Pontificem; sed quæstio est, an laudabilis sit ille recursus, ut possit in argumentum juris assumi? Sanè, si ex fructibus ferendum est de arbore iudicium, usum istum ad minus suspectum habebunt, quicumque jurisdictionem Ecclesiasticam illæsam cupiunt. Viam enim, ut alibi observavimus, laicæ potestati aperuit, non solum ut immineretur debita sanctæ Sedi reverentia, sed etiam ut extingueretur ferè jurisdictio Episcoporum, aut potius ad tribunalia sæcularia traheretur. Itaque si propter temporis improbitatem, seu propter incommoda, in quæ se Gallia coniecerat, Pontificum Avenionensium partes amplectens, aliquam habuit à necessitate excusationem; non tamen ejusmodi fuit exemplum, quod oporteat imitatione dignum judicare.

4. Prospectum erat executioni Bullarum, quibus certa privilegia Regibus pro terris, & ffcis Domani Regii, à Romanis Pontificibus concessa fuerant, deputatis Conservatoribus. *Sed quia*, inquit Marca §. 7. *variis iudificationibus, & iudiciorum*

formulis negotium trahatur, visum est Principi, tuitionis jure rem ad se revocare. Putasne Conservatores privilegiorum ludificare, variasque judiciorum formulas excogitare, quo negotia, quæ Regibus cordi sunt, tantum protrahant, ut ipsis necesse sit, auctoritate propriâ, per bonorum captionem, & multas inflictas, Episcopos cogere ad revocandas excommunicationis, aut aliarum censurarum sententias, non solum contra prohibitionem Concilii Tridentini Gallis parum accepti, sed etiam contra constitutionem Concilii Lugdunensis sub Gregorio X. quod maximi facit Marca cap. 18. §. 3. & 4. licet illius verba detorqueat, ut intento suo obesse non videantur. Itâ scilicet securum est, privilegia Principibus conferre, qui prætextu conservandæ gratiæ collatæ, alia jura concedentis, quæ religiosius tueri deberent, sensim usurpant.

5. Hanc autem Ecclesiæ injuriam patienter tolerari vult pro more suo Marca §. 8. quia graviores olim intulerunt Imperatores. Ex quo intelliges, quod alibi monuimus, eum pessima, & iniquissima exempla sæpè proferre, non ut omnino probet (puderet enim, nisi saltem addito temperamento) sed ut illorum comparatione innocua videantur, aut saltem toleranda, quæ in Gallia fiunt, injusta quidem, sed minus, quàm quæ ab Imperatoribus perpetrata sunt.

6. Cap. 11. §. 1. controversiarum de invasa jurisdictione Principum altum silentium apud Veteres fuisse notat; quia ab Episcopis antiquis sola Canonum disciplina curabatur. Si quando se rebus Sæcularibus, aut judicandis, aut administrandis immiscerent, id sibi Legibus suo Sæculo latis indultum profitebantur. Id planè verum: sed addendum, hodiè controversiis hujusmodi Tribunalia sæcularia continuo personare; non tam quod Episcopi Principum jurisdictionem usurpent, vel etiam Canonum disciplinam non curent, quàm quod Judices Sæculares, Ecclesiasticam jurisdictionem invadentes, suam conquerantur fuisse invasam, aut violatos Canones; causasque Spirituales ipsi judicent, nedum non permittant Episcopis temporales. Cætera, quæ disputat hic Marca, sunt in lib. 3. suprâ examinata.

7. Laudandus tantummodò est, quod in fine hujus capituli sanius sentiat de Libertatibus Gallicanis, quàm Papius Mas-

Maffonus : quæ tamen laus non est admodum insignis.

8. Conciliis perinde, atque Summis Pontificibus obsistunt Galli, ut probat Marca cap. 13. dum sibi adversantur. Quæ quidem resistentia, ut minus culpabilis appareat, trito illo prætextu excusatur, quod jura Principum læsa sint; quod si verum esset, non vi aut minis, sed modestiori, atque honestiori esset ratione reparanda injuria. Cui enim probentur hæc verba Henrici II. Regis Angliæ à Marca in fine §. 1. post Wilielmum Malmesburiensem relata. *Quid ad me delictis Apostolicis? Jura Regni mei nolo amittere.* Sed nescio an justum cuiquam videri queat, quod ipsimet Principes pravorum Consiliariorum suggestionem inter sua jura, quæcumque libet, recenseant, ac postmodum adhibitis severioribus poenis exigant. *Venerant Gregorius VII. (ut verbis Marcæ §. 1. istius cap. 13. utamur) Urbanus II. & Paschalis II. excommunicationis poenâ adjectâ, ne Episcopi, aut Clerici hominibus, sed tantum fidelitate se Principibus adstringerent. Tamen Radulphus in Episcopatum Remensem, expulso Gervasio invasore, restitui non potuit, nisi præstito hominibus. Factum excusat Ivo Carnotensis episc. 190. ex parte Radulphi, sed quis existimet idè excusandos esse Ministros Regios, quia Episcopus Carnotensis cum S. Augustino monet Paschalem, ut ait Marca, ubi populorum strages jacent, detrahendum esse aliquid Canonum severitati, ut majoribus morbis sanandis charitas sincera subveniat. Ita scilicet Aulici homines controversias Ecclesiæ cum Principibus componi curant, non detestantur Principibus injuriâ, quæ irrogatur Ecclesiæ, sed intentatis Ecclesiæ majorum malorum minis, (ubi populorum strages jacent, & majores morbi) nisi Principum votis sese accommodet.*

9. Apertius improbat Ivo coactos Clericos pauperes à Magistratibus Regiis ad persolvendas aliquas præstationes, contra quas Clerus Carnotensis privilegium speciale à Paschali II. impetraverat. Magistratus excusat Marca §. 2. vel saltem excommunicari non debuisse contendit, quia eorum injustitia erat dubia; *Et quod Clerici de rapina damnabant, Præpositi inter salaria recensebant.* Certè, si mutato nomine res apertè injustæ, evadunt dubiæ; si satis est, ut Salarium, juris, alteriusve tituli colore obducantur, ut ab Ecclesia vindicari nequeant, nihil erit, quod sæcularibus in res Ecclesiasticas non liceat. At

728 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
re ipsâ Præpositorum illorum manifestam fuisse injusticiam,
testatur Ivo his verbis epist. 271. *non enim minuitur aliquid de jure
Præpositorum, vel aufertur, sed Apostolicâ autoritate interdiciuntur eis illicita
angaria & pauperum vexationes, quas non tantum Clericis, sed nec Laicis licet
exercere vel exigere, &c.*

10. Capite 18. ut jam alibi probat Marca, exemplis scilicet,
Reges eorumque Officiales, per pignorum captionem, &
multarum exactiorem cohibuisse Episcopos jurisdictionem
suam adversus Regiam defendentes censuris; sed sunt ejus-
modi exempla, quæ idem vult admitti, quia pejora, & à sa-
pientibus improbata edidit Justinianus. Quid enim aliud,
quàm vim illatam innuunt illa verba epistolæ 137. Ivois à
Clero Beluacensi consulti circa controversiam inter ipsum,
& Ludovicum VI. de cognitione causæ cujusdam Canonici
ejus Ecclesiæ, quam Curia Regis ad se evocabat, Ecclesiastica
verò retinere conabatur. *Si autem sciremus vos esse paratos, ut cum gaudio
tolerare possitis ruinas domorum, exterminationes corporum, rapinas bonorum
vestrorum, possemus vos exhortari, ut sequeremini consilium Susanna, qua
magis elegit in manus hominum incidere, quam Dei legem derelinquere.*

11. Quæ in tribus ultimis lib. 4. capitibus tractat Marca
de appellationibus tanquam ab abusu, lib. seq. expendemus,
alia jam alibi, prout sese obtulit occasio.

12. Sufficiunt, quæ hæcenus dicta sunt, ut quilibet agnoscat
Illustrissimum Petrum de Marca concordiam inter Sacerdo-
tium & Imperium procurare his libris voluisse, eâ tantum
conditione, ut quæcumque in Gallia geruntur à Ministris
Regiis, & sæcularibus Judicibus, patienter ab Ecclesia ferrentur,
consideratis gravioribus injuriis olim Ecclesiæ illatis, aut
etiãnum metuendis, nisi temperamentum illud acceptetur:
Nec minùs Episcoporum Gallicanorum, quàm sanctæ Sedis
jura, ejus Autoris doctrinâ violari, ideoque non satis consul-
tò agere, qui tantam ei auctoritatem deferunt, ejus eruditio-
nis opinione ducti, aut quod Galliæ adversus Romanum Pon-
tificem in nonnullis articulis favere videatur; cum magis ei
cordi fuerit Principum adversus Ecclesiam, quàm Episcopo-
rum adversus Curiam Romanam causæ patrocinari, ac Præfatis
Regii eo in opere, ut ipsemet confessus est, potius quàm
Episcopi personam sustinuerit.

C A-